

Kúria
végzése

Az ügy száma: Bfv.II.580/2024/10.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Harangozó Attila, a tanács elnöke
Dr. Boros Tibor, előadó bíró
Dr. Somogyi Gábor, bíró
Dr. Demeter Zsuzsanna, bíró
Dr. Metzing Márton, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2024. október 24.
Az ügy tárgya: testi sértés büntette
Terheltek: ...
Első fok: Nyíregyházi Járásbíróság, 32.B.380/2023/18., ítélet, előkészítő ülés, 2023. november 27. (jogerős: 2023. november 27.)
Az indítvány előterjesztője: Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Főügyészség
Az indítvány iránya: -

Rendelkező rész

A Kúria a testi sértés büntette miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Főügyészség által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva a Nyíregyházi Járásbíróság 32.B.380/2023/18. számú ítéletét hatályon kívül helyezi és a Nyíregyházi Járásbíróságot új eljárásra utasítja.

Elrendeli a terhelt által eddig esetleg megfizetett bűnügyi költségnek a befizetés napjától a visszatérítés időpontjáig számított mindenkori törvényes kamatával emelt visszatérítését a terhelt részére.

E végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

[1] I. A Nyíregyházi Járásbíróság a 2023. november 27-én meghozott 31.B.380/2023/18. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki testi sértés büntetében

[Btk. 164. § (1) bekezdés, (3) bekezdés] és ezért őt a bíróság – mint különös visszaesőt – 1 év 8 hónap börtön fokozatú szabadságvesztésre és 2 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy a kiszabott szabadságvesztés büntetés háromnegyed részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. A bíróság rendelkezett még a terhelt által előzetes fogvatartásban töltött időnek a kiszabott szabadságvesztésbe való beszámításáról, illetve a bűnügyi költség megfizetéséről.

[2] Az elsőfokú ítélet ellen jogorvoslással az arra jogosultak nem éltek, az 2023. november 27-én jogerőre emelkedett.

[3] II. 1. A jogerős ítélettel szemben a Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Főügyészség terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja alapján, figyelemmel a Be. 608. § (1) bekezdés f) és h) pontjára.

[4] Indokai szerint a járásbíróság az előkészítő ülésen a terhelt bűnösséget beismerő nyilatkozatának elfogadásáról rendelkezett, majd meghozta az első fokon jogerőre emelkedett ügydöntő határozatát. A bíróság ítélete szóbeli indokolásakor kifejtette, a terhelt bűnösségét az okiratok alapján állapította meg és a cselekményt a váddal egyezően minősítette súlyos testi sértés büntettként. A járásbíróság jogerőre emelkedett írásba foglalt ítélete történeti tényállást azonban egyáltalán nem tartalmaz, a [6] bekezdésben mindössze azt rögzíti a bíróság, hogy a rendelkezésre álló okiratok alapján a vádirattal egyező tényállást állapított meg.

[5] Rámutatott, hogy történeti tényállás hiányában az elsőfokú bíróság ügydöntő határozatának indokolása a rendelkező résszel teljes mértékben ellentétes, a Be. 608. § (1) bekezdés f) pontjában írt feltétlen eljárási szabálysértés megvalósult, ezért a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjában szabályozott felülvizsgálati ok megállapítható.

[6] Emellett jelezte azt is, hogy a bíróság a Be. 608. § (1) bekezdés h) pontjának első fordulataiban írt abszolút eljárási hibát is megvalósította a terhelt bűnösséget beismerő nyilatkozatának elfogadásával.

[7] Kifejtette, hogy a Be. 504. § (1) bekezdése értelmében, ha a terhelt a bűnösségét beismeri és a beismeréssel érintett körben a tárgyaláshoz való jogáról lemond, a bíróság e tény, az eljárás ügyiratai, valamint a terhelt kihallgatása alapján vizsgálja meg, hogy a terhelt bűnösséget beismerő nyilatkozatát elfogadja-e. A terhelt kihallgatása – az előkészítő ülés jellegére figyelemmel – a Be. 504. § (2) bekezdésében meghatározott feltétek vizsgálatára irányul

[8] Jelezte azt is, hogy a jegyzőkönyv szerint a törvényi figyelmeztetést követően a terhelt részéről a tárgyaláshoz való jogról lemondásról nyilatkozat nem hangzott el, továbbá nyomozati vallomását fenntartva a vádirati tényállástól eltérő tartalmú védekezést terjesztett elő.

[9] Ekként szerinte a terhelt bűnösséget beismerő nyilatkozata nem volt egyértelmű, és azt az eljárás ügyiratai sem támasztották alá. Tekintettel arra a körülményre, hogy a törvényi figyelmeztetést követően a terhelt részéről a tárgyaláshoz való jogról lemondó nyilatkozat nem hangzott el, és a Be. 506. § (2) bekezdés utolsó mondata szerint, ha a terhelt a bűnösségét beismeri, de a beismeréssel érintett körben a tárgyaláshoz való jogáról nem mondott le, azt úgy kell tekinteni, hogy a terhelt a bűnösségét nem ismerte be, továbbá nem a vádiratban írt tényállással egyezően, jogos védelemre hivatkozással ismerte be a cselekmény elkövetését, a bűnösséget beismerő nyilatkozata elfogadásának a Be. 504. § (2) bekezdés c) pontjában írt feltétele hiányzott.

[10] Hivatkozott arra, hogy a Be. 608. § (1) bekezdés h) pontjának első fordulója értelmében feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés, ha az elsőfokú bíróság a bűnösséget beismerő nyilatkozatot a Be. 504. § (2) bekezdésében

meghatározott feltételek hiányában fogadta el, ezért e körülmény is megalapozza a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjában írt rendkívüli jogorvoslatot.

[11] Mindezekre tekintettel indítványozta, hogy a Kúria a Nyíregyházi Járásbíróság 32.B.380/2023/18. számú ítéletét helyezze hatályon kívül és a járásbíróságot utasítsa új eljárás lefolytatására.

[12] 2. A Legfőbb Ügyészség a BF.474/2024/3. számú átiratában a Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Főügyészség felülvizsgálati indítványát annak helyes indokaira tekintettel fenntartotta, azonban azt részben kiegészítette, illetve helyesbítette.

[13] Kiegészítette azzal, hogy a bíróság ítéletének indokolásában a vádirati tényállás leírása helyett mindössze azt rögzítette: a váddal egyező ítéleti tényállást állapított meg, azonban az ítélet indokolása a vádirati tényállás leírását sem tartalmazza.

[14] Helyesbítette a tekintetben, hogy a terhelt az előkészítő ülés elején, az ügyészség által az előkészítő ülésen történő beismerés esetére tett büntetési indítványokat követően, azonban még a terhelti törvényi figyelmeztetéseket megelőzően akként nyilatkozott, hogy a vádat megértette, bűnösségét beismeri, és lemond a tárgyaláshoz fűződő jogáról. A terhelt csak a későbbiekben, már a törvényi figyelmeztetéseket, valamint a védőjével való konzultációt követően nyilatkozott akként, hogy a nyomozás során tett vallomását tartja fenn, (amely vallomás szerint a sértett támadta meg először, és csak emiatt bántalmazta a sértettet) valamint jelentette ki a bíróság előtt, hogy csak védekezett.

[15] Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a Nyíregyházi Járásbíróság 32.B.380/2023/18. számú ítéletét a Be. 663.§ (2) bekezdése alapján helyezze hatályon kívül és utasítsa az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására.

[16] **III.** A felülvizsgálati indítvány alapos.

[17] A Kúria felülbírálati jogköre a felülvizsgálatban kötött; a Be. 659. § (5) bekezdése értelmében a jogerős ügydöntő határozatot – (6) bekezdésben meghatározott kivétellel – csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálja felül. Az utóbb említett törvényhely pedig azt a rendelkezést tartalmazza, miszerint a Kúria a megtámadott határozatot a Be. 649. § (2) bekezdése alapján akkor is felülbírálja, ha az indítványt nem ebből az okból nyújtották be.

[18] A Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja alapján felülvizsgálati ok, ha a bíróság a határozatát a Be. 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértéssel hozta meg. A Be. 608. § (1) bekezdés f) pontja értelmében ilyen feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés, ha az elsőfokú ítélet indokolása a rendelkező résszel teljes mértékben ellentétes.

[19] A Kúria ezzel összefüggésben rámutat a következőkre.

[20] A bíróság indokolási kötelezettségének teljesítése közjogi és perjogi szabályokból fakadó kötelezettség, amely nem diszkrecionális, hanem törvényileg szabályozott. A bírói döntés indokolásának megléte törvényileg egzakt kötelezettség, legfeljebb mikéntje lehet mérlegelés tárgya; ez utóbbi immár relatív eljárási szabálysértés körébe tartozó [Be. 609. § (2) bekezdés d) pont].

[21] A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bszi.) 13. § (1) bekezdése kimondja, hogy a bíróság határozatát – ha a törvény kivételt nem tesz – indokolni köteles.

[22] Értelmszerűen, ha az indokolási kötelezettséghez kapcsolódó eljárási szabálysértés kifejezett törvényi szabály sérelmével jár, és nem mérlegelés körébe vonható, akkor az az eljárási sérelem nem lehet relatív szabálysértés, hanem feltétlen hatályon kívül helyezéshez vezető, vagyis abszolút eljárási szabálysértés.

[23] Nyilvánvalóan ilyennek tekintendő, ha a bűnösség kimondásáról szóló rendelkezéshez tartozó tényállás, vagyis e rendelkezés ténybeli alapja teljes egészében hiányzik (Bfv.III.777/2020/9. szám, BH 2021.193.)

[24] A Be. 451. § (1) bekezdése alapján a bíróság határozata – ha e törvény eltérően nem rendelkezik – bevezető részből, rendelkező részből, jogorvoslati részből, indokolásból és záró részből áll. Az (5) bekezdés szerint az indokolás a bíróság által megállapított, a döntés alapjául szolgáló, jelentős tényeket és körülményeket, valamint a határozat alapjául szolgáló jogszabályokat tartalmazza.

[25] A Be. 561. § (3) bekezdés c) pontja szerint az ügydöntő határozat indokolása tartalmazza a bíróság által megállapított tényállást. A Be. 562. § (1) bekezdése lehetővé teszi, hogy ha a kihirdetés vagy kézbesítés útján közölt ügydöntő határozat ellen sem az ügyész, sem a terhelt, sem a védő nem jelentett be fellebbezést, a határozat rövidített indokolása a Be. 561. § (3) bekezdés a) – c) és e) pontjában meghatározottakból, valamint az alkalmazott jogszabályok megjelöléséből is állhat. Ez esetben sincs lehetősége a bíróságnak arra, hogy az általa megállapított tényállást mellőzze a határozatából.

[26] Az iratokból kitűnően a terhelttel mint különös visszaesővel szemben a Nyíregyházi Járási Ügyészség a Nyíregyházi Járásbíróságon a B.7046/2022/17. számú vádiratával testi sértés büntette [Btk. 164. § (1), (3) bekezdés] miatt emelt vádat.

[27] A Nyíregyházi Járásbíróság 32.B.380/2023/18. számú ítéletének rendelkező része tartalmazza, hogy a bíróság a terheltet bűnösnek mondta ki testi sértés büntetében [Btk. 164. § (1) bekezdés, (3) bekezdés] és büntetést szabott ki.

[28] Ugyanakkor az ítélet indokolása nem tartalmazza annak a – Nyíregyházi Járási Ügyészség B.7046/2022/17. számú vádiratában körülírt – cselekményeknek a tényállását, amelyet a járásbíróság testi sértés büntetettének minősített.

[29] Ekként e bűncselekmények kapcsán nincs olyan ügydöntő, vádról rendelkező határozat, amely a történeti tényállást tartalmazná, holott annak mellőzésére a már idézett törvényi rendelkezések nem adnak lehetőséget.

[30] Ily módon a megtámadott határozatból a tényállás hiányában nem állapítható meg, hogy a terhelt milyen bűncselekményt követett el, az miként minősül.

[31] Mindezekre tekintettel helytállóan hivatkozott a főügyészség indítványában a kialakult bírói gyakorlatra, mely szerint abban az esetben, ha a bíróság az ítélete rendelkező részében megállapította a terhelt bűnösségét a vádiratban leírt bűncselekményben, ezzel szemben az ítélet indokolása nem tartalmazza a történeti tényállást, az ítélet indokolása a hiányzó tényállás folytán a rendelkező résszel teljes mértékben ellentétes és feltétlen eljárás szabálysértést valósít meg [Kúria Bfv.III.777/2020/9., Bfv.I. 624/2021/13., Bfv.III.246/2023/11.].

[32] A Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja alapján felülvizsgálati ok az is, ha a bíróság a határozatát a Be. 608. § (1) bekezdés h) pontjában írt eljárási szabálysértéssel hozta meg. A Be. 608. § (1) bekezdés h) pontja szerint pedig eljárási szabálysértés – és ekként felülvizsgálati ok –, ha az elsőfokú bíróság a bűnösséget beismerő nyilatkozatot az 504. § (2) bekezdésében meghatározott feltételek hiányában fogadta el.

[33] A Be. 499. §-ához fűzött indokolás szerint a törvény alapkoncepciója, hogy a tisztességes eljárás elemeit képező garanciák biztosítása mellett lehetőséget teremtsen az eljárások egyszerűsítésére és gyorsítására. Ennek érdekében a törvény úgy rendelkezik, hogy a terhelt az előkészítő ülésen beismerheti a bűnösségét abban a bűncselekményben, amely miatt ellene vádat emeltek; a beismeréssel érintett körben lemondhat a tárgyaláshoz való jogáról, és ha a bíróság a bűnösség beismerésére vonatkozó nyilatkozatot elfogadja, akkor a

vádirati tényállás megalapozottságát és a bűnösség kérdését nem vizsgálja [Be. 500. § (2) bekezdés a)-b) pontja].

[34] A Be. 565. § (1) bekezdése szerint, amennyiben a bíróság a bűnösséget beismerő nyilatkozatot elfogadta, a terhelt bűnösségét a bűnösség beismerésére, a bűnösséget beismerő nyilatkozat elfogadására és az eljárás ügyirataira alapítja, és ebben az esetben az ítélet ellen a bűnösség megállapítása, illetve a váddal egyező tényállás és minősítés miatt fellebbezésnek sincs helye [Be. 580. § (2) bekezdés a) és b) pont].

[35] A terhelt beismerő nyilatkozata elfogadásának tehát az eljárás menetére és a hozandó ügydöntő határozatra is meghatározó jelentőségű kihatása van; az kizárja a vád tárgyává tett cselekményre vonatkozó bizonyítást, maga után vonja a váddal egyező minősítésű cselekményre vonatkozó bűnösség megállapítását és annak a fellebbezéssel való támadhatatlanságát.

[36] Az ilyen eljárást ezért a törvényhozó szigorú feltételekhez köti. A Be. 504. § (2) bekezdése szerint a beismerő nyilatkozat elfogadásának akkor van helye, ha

- a terhelt e nyilatkozatának természetét és jóváhagyásának következményeit megértette,
- a terhelt beszámítási képessége és beismerésének önkéntessége iránt észszerű kétely nem mutatkozik, és
- a terhelt bűnösséget beismerő nyilatkozata egyértelmű és azt az eljárás ügyiratai alátámasztják.

[37] A beismerő nyilatkozat elfogadására a fenti feltételek maradéktalan, egyidejű megvalósulása esetén van törvényes lehetőség; akár egyetlen feltétel hiánya is az elfogadást kizárja.

[38] Jelen ügyben az indítványozó ügyészség vitássá tette, hogy a bűnösséget beismerő nyilatkozata egyértelmű és azt az eljárás ügyiratai alátámasztják [Be. 504. § (2) bekezdés c) pont].

[39] A terhelt beismerő nyilatkozatának vitássá tett – érdemi felülvizsgálatra okot adó – feltételre vonatkozó törvényi rendelkezés értelmezésével kapcsolatban a Kúria szintén a Be. 504. §-ához fűzött indoklásra utal. Eszerint „ha a terhelt a vád tárgyává tett cselekmény vonatkozásában a bűnösségre is kiterjedő beismerő vallomást tesz, a bíróságnak először a beismerő vallomás elfogadásáról kell döntenie. A bíróság ennek során több szempontot vizsgál, így különösen azt, hogy a terhelt külső befolyástól mentesen, a saját elhatározásából ismerte-e el a bűnösségét, tisztában van-e a beismerő vallomása természetével és annak lehetséges következményeivel, illetve a beismerő vallomás hitelességével kapcsolatban nem merül-e fel kétely, és az a rendelkezésre álló egyéb bizonyítékokkal kellőképpen alátámasztott-e. Ha a bíróságnak a terhelt beismerésének hitelességével kapcsolatban kételye támad, az eljárás korábbi szakaszában tett nyilatkozatától függetlenül azt kell megállapítania, hogy a beismerés elfogadásának feltételei hiányoznak”.

[40] A törvény indoklása tehát nem hagy kétséget a tekintetben, hogy a bíróságnak vizsgálnia kell azt, hogy a terhelt megértette-e nyilatkozatának következményeit, illetve azt is, hogy a rendelkezésre álló egyéb bizonyítékokkal kellőképpen alátámasztott-e a beismerő vallomása.

[41] A Be. 502. § (3) bekezdése az előkészítő ülés menetével kapcsolatban rögzíti, hogy az előkészítő ülés megkezdése és a vád lényegének ismertetése után a bíróság a terheltet kihallgatja, melynek megkezdésekor a Be. 185. § (1) bekezdésében írt terhelti figyelmeztetésen kívül figyelmezteti a Be. 500. § (2) bekezdésében foglaltakra is. A Be. 502. § (5) bekezdése szerint az 502. § (3) bekezdésében meghatározott figyelmeztetéseket

követően a bíróság kérdést intéz a terhelttől, hogy beismeri-e bűnösségét a vád tárgyává tett bűncselekményben.

[42] Az előkészítő ülésről készült jegyzőkönyv szerint (32.B.380/2023/18. számú jegyzőkönyv 2. oldal utolsó bekezdés) a fenti törvényi figyelmeztetést követően a terhelt részéről a tárgyaláshoz való jogról lemondásról nyilatkozat nem hangzott el, továbbá nyomozati vallomását fenntartva, a vádirati tényállástól eltérő tartalmú védekezést terjesztett elő.

[43] Az ügyiratok szerint gyanúsított kihallgatásakor arról vallott, hogy miután tisztázódott, hogy a terhelt a sértett szekrényéről vette el a cigarettát, a sértett ideges lett, a terheltet 3-4 alkalommal rögtön pofonvágtat, illetve egyszer „tökön is rúgta”. Emiatt lett ideges és a bántalmazása miatt két vagy három alkalommal szemből ököllel arcon ütötte a sértettet. Állította, hogy nem bántotta volna őt, ha nem támad rá a cigarettája miatt és nem üti meg őt elsőként.

[44] A terhelt az előkészítő ülésen ugyan elismerte bűnösségét, azonban nyilatkozata szerint „csak védte magát” (32.B.380/2023/18. számú jegyzőkönyv 3. oldal), csupán azt nem vitatta, hogy a sértett 8 napon túl gyógyuló sérülését ő okozta. A nyomozás során tett vallomását fenntartotta.

[45] Mindezekből következően a terhelt a vádtól tartalmilag alapvetően eltérve azt állította, hogy a sértett bántalmazásakor jogos védelmi helyzetben volt.

[46] Ekként a terhelt bűnösséget beismerő nyilatkozata nem volt egyértelmű, azt az eljárás ügyiratai sem támasztották alá, sőt bűnössége ellen ható érdemi védekezést terjesztett elő, beismerése a cselekménye eredményére vonatkozott. Ezen túlmenően a törvényi figyelmeztetést követően a terhelt részéről a tárgyaláshoz való jogról lemondó nyilatkozat sem hangzott el.

[47] A Be. 506. § (2) bekezdés utolsó mondata szerint, ha a terhelt a bűnösségét beismerte, de a beismeréssel érintett körben a tárgyaláshoz való jogáról nem mondott le, azt úgy kell tekinteni, hogy a terhelt a bűnösségét nem ismerte be.

[48] A Kúria rögzíti, hogy az előkészítő ülésen nem hangzott el a Be. 580. § (2) bekezdés a) és b) pontja szerinti figyelmeztetés, mely szerint, ha a bíróság a terhelt bűnösséget beismerő nyilatkozatát végzéssel elfogadta, nincs helye fellebbezésnek az ítélet ellen

a) a bűnösség megállapítása, illetve,

b) a váddal egyező tényállás és minősítés miatt.

[49] Ebből következően a terhelt nem lehetett tisztában nyilatkozata következményével, továbbá nem a vádiratban írt tényállással egyezően, hanem jogos védelemre hivatkozással ismerte be a cselekmény elkövetését.

[50] Jelen ügyben tehát törvénysértő volt a terhelt beismerő nyilatkozatának elfogadása, mivel annak a Be. 504. § (2) bekezdés a) és c) pontjában írt feltétele is hiányzott, ez pedig a Be. 608. § (1) bekezdés h) pontja szerinti feltétlen eljárási szabálysértést eredményezett.

[51] IV. 1. Mindezekre tekintettel a Kúria – a Be. 660. § (1) bekezdésének megfelelően tartott tanácsülésen, a Be. 655. § (2) bekezdése szerinti összetételben eljárva – az elsőfokú bíróság jogerős ügydöntő határozatát a Be. 663. § (2) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és új eljárás lefolytatására utasította. Az eljárást a tárgyalási szaktól kell megismételni a Be. LXXVIII. fejezet előírásai szerint. Ennek során vizsgálandók a terhelt védekezésében előadott körülmények. A bizonyítási eljárás lefolytatása után a bizonyítékok teljes körű értékelésével kell abban állást foglalni, hogy a terhelt büntetőjogi felelőssége megállapítható-e és ha igen, milyen bűncselekményben.

[52] 2. A Be. 856. § (1) bekezdés a) pontja szerint a bűnügyi költség címén befizetett összeget a befizetéstől a visszatérítés időpontjáig eltelt időre számított mindenkor törvényes kamatával együtt a terheltnek vissza kell téríteni, ha rendkívüli jogorvoslat folytán a jogerős ügydöntő határozatot a bíróság hatályon kívül helyezte, és megismételt eljárást kell lefolytatni. A Be. 857. § (1) bekezdés c) pontja pedig előírja, hogy a visszatérítést felülvizsgálat esetén a Kúria rendeli el.

[53] Ezért a Kúria elrendelte a terhelt által eddig esetlegesen megfizetett bűnügyi költség mindenkor törvényes kamatával emelt visszatérítését.

[54] 3. A Kúria határozata ellen fellebbezésnek a Be. 6. § (4) bekezdésére tekintettel, felülvizsgálatnak pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja alapján nincs helye.

Budapest, 2024. október 24.

Dr. Harangozó Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Boros Tibor s.k. előadó bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Metzing Márton s.k. bíró

A Kúria Bfv.II.580/2024/10. számú végzése 2024. október 24. napján végleges.

Budapest, 2024. október 24.

Dr. Harangozó Attila s.k.
a tanács elnöke